

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

(3.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 8-dik napján, 1794-dik
 Elztendőben.

Hadi Környütlállások.

*Ausztiai - Flandriának fő Városából,
 Géntből, Júniusnak 24-dikén, estvéli 11
 óra után egy fertálykor költt Hadi-Kantzél-
 láriabeli Tudósítás:*

Az Ellenség, három tsapatokban
 támadta-meg tanyáinkat; de veszteséggel
 vissza - veretett. Két tsapatjai, melyek
 formálták a' jobb szárnyat és derekát, éjfél
 utáni két órától fogva, délutáni 5 óraig

szakadatlanul ágyúztak. Bal szárnya, ezen Városnak *Brüggei* kapuját ostromlotta. A *Brüggei* Tsatornán lévő *Mariakerkei* hidnak őrizete, *Hollandus* és *Hannoveránus* Katonákra bízattatott; de ezek kéntelenítették vissza - vonni magokat, mellyre hogy reá mehettek a' Frantziák: azon voltak továbbá hogy bé-ronthassanak a' fellyebb említett kapun. Már elő is nyomúltak vólt az erre szolgáló hidon, de *Károly Fő - Hertzeg*' Regimentjének egy Osztálya tellyességgel nem hátrált a' kaputól; minekutánna pedig segítségére érkezett vólna annak *Mondet* Obriflieutenant: már ekkor meg nem állhattak többé előttök a' Frantziák, kiknek utánök eredvén Lovassaink, három fertálynyi járó földdel távolabb is hajtották őket, a' *Brügge* mellett lévő tsináltt-úton; 's neki esvén egy Fran. Kompániának, azt egésszen le - aprították. Még messzebb is üzettegett az Ellenség; minekutánna több segítségünk érkezett vólna nekünk lassan-lassan, úgy hogy mind a' három fr. tsapat vesztett jó formán. A' mi derék Katonáink készen várják a' szempillantást, mellyben új próbáit adhassák vitézi bátorságjoknak. Hólnapra segítséget várunk."

(Ezen alkalmatossággal, *Hertzeg Lichtenstein Feréntz* — 17 esztend. Ifjú — keresztül lövettetett. Mindjárt ugyan nem hólt-meg akkor, de nem lehetett reménység életéhez.)

Az újabb Tudósítások szerént, Lille, és Berg St. Vinox Várossaikba küldötték a' Frantziák az Yperben volt Örizetet.

Közönséges Brüsszeli Tudósítások.

Júniusnak 25-dikén: — Gr. Clerfayt, alkalmas segítséget kapott. — A' Genti Kapuknál, 's a' Schelde (Skáldis) - vize' partjain kezdett batteriáknak, és sánt oknak készítéséhez hozzá látott Népünk e' rész buzgósággal. — A' Frantziák, Genten alól mintegy két német mértfölddel, által akartak rontani a' Skáldison, Gavre nevű helységnél; de vissza - kártátsozta őket a' Sztáray' Regem utja. — Úgy látzik, hogy Brüggehez igen könnyen jutott az Ellenség.

(Nem jutott volna olly könnyen: ha viz alá lehetett volna venni a' környékjét; de az Ostendánál lévő Tsatorna-rekesznek fel - nyitását ellenzették az oda - való Lakosok: mivel sok esztendőig nem vehették volna semmi hasznát földjeiknek, ha tenger - víz állott volna azokon. Ez ugyan igaz; de hát ha e' szerént arra is reá megy az Ellenség, hogy Nieuport után, Ostendát is el-foglallya?)

Júniusnak 26-dikán: — Meg-támadta Hertzeg Koburg jókor reggel, az előtte feküdt Ellenségnek minden Olztályaait, és kivált Goffeliesnél (Brüsszelen alól mintegy hatodfél mértföldnyire) véres ütközet volt, mellynek mezejéről következő

értelmű tudósítást útasított, reggeli 8 órakor *Koburg* Hertzég *Brüsszelbe*, Bárá *Bender* Feldmarsallhoz: — „Mint hogy a' vissza-vonulás közben óltalmazta még magát az Ellenség, és a' hartznak végigvárása sok időbe telhetne: vagy on szerentsem jelenteni előre Excelentziádnak, hogy az Ellenség minden álló helyeiben úgy megszorított, hogy lehetetlen lesz megmenekedni soknak belőle.“ — — A' Kormányfőkhöz tartozó Személyeknek egy része, *Geldria* Tartományunknak *Ruremonde* erős Városa felé indult ma innen. Elmentek sok más Lakosok is, magokkal vivén leg jobb vagyonaikat. — Mind ide, mind más Városokba is küldött a' Frantziák' Vezérje *Pichegru* egy Manifestumot, mellyben bátorságot és óltalmat ígér mind azoknak, valakik nem fogándanak fegyvert a' Fran. Köz. Társaság ellen; de vajmi keservesen emlékeznek Lakosaink azokra a' szenvedésekre, mellyeket, *Dumuriénék* keletgető ígéretei után ki kellett állani: azért is sokan fognak közülök fegyvert, Fejedelmünk' és Hazánk' óltalmazására.

Jún. 27 dikén. A' Kormányfőkhöz hátra maradtok része is el fog még ma innen költözni. — Más is megy minden, a' ki mehet: mert a' szerentse, melly tegnap reggel kezdeni kezdett a' miénknek, még ugyan az nap, szokott változósága szerent, másfelé tsapta magát. *Beaulieu* Generális, a' kormányozása

alatt lévő Sereg-Osztállal, Charleroi Városának egészen a' kapujaiig nyomult, nem tudván, hogy az előtt való nap' estve kéntelerttetett az bé-botsátani a' Frantziákat. — Magisztrátusunk szoross parantsolatot adott ki, a' Nép' allyából való ragadozók ellen. — Öt órányira áll ide, az egyesültt Sereg.

Angliából. —

Az Udvari Újság 281-re teszi azoknak számát, kik a' tengeri ütközetben életüket végezték, Lord *Howe'* hajós Seregéből; 787-re pedig a' meg-sebesedttékét. — A' melly hat Fran. hajókat el-nyert L. *Howe*, találtattak azokon 690 hólttak, 's 580 sebesek. — A' *Vengeur* nevü Fr. hajóval együtt, 320 Ember süllyedt-el; a' *Jacobin* nevezetüvel mindnyájan el-vesztek, a' kik rajta vóltak.

(A' Frantzia tudósítások ellenkezőt írnak ezen említett *Jacobin* Fran. hajóról, azt t. i., hogy vissza-tért légyen az a' *Bresti* ki-kötő helybe, 's a' Kapitánnya mindjárt árestomba tétetett: minthogy nem tellyesítette tartozott kötelességét.)

Olly buzgósággal láttak hozzá Lord *Howe'* hajós Seregének helyre-állításához, hogy annak három hetek' múlva való tengerre-szállhatásáról közönséges reménység vólt. — Az Ország-Gyűlésnek 16-dik Júniusi Ülésében, *Grenville*, és *Dundas* Státus-Titoknokok — amaz ugyan az Első, ez pedig a' Második Táblának —

olly fel-tételt terjesztettek eleibe, hogy az Ország' nevében is meg kell különösen köszönni L. Howenak érdemes szolgálatját. Minden ellent-mondás nélkül helyben-hagyatott ezen fel-tétel. — *Montagu* Anglus Tengeri Vezér jól látta azokat a' 116 terhes Fr. hajókat, a' mellyek *Amerikából* jöttek; de nem kezdhetett ellenek semmit: mert nem vólt néki több 9 első nagyságú hadi hajójánál; az említett terhes Fr. hajók mellett pedig 16 első nagyságú hadi hajók vóltak. Négy t.i. velek indúlt *Amerikából*; a' meg-nevezett Fran. nagy hajós Seregből pedig 12-en kaptasolták vólt még hozzájuk magokát.

Genuából, Júniusnak 21-dikén. — „Az itt lévő *Anglus* Konzulhoz, és a' mi Státus Titoknokunkhoz intézett levelekkel egy kiseded Anglus hajó érkezett ide a' múltt Szeredán. Még nem tudatik, mi légyen az említett levelek' foglalátja. Új parantsolatokat adott ez alkalmatossággal a' Kormányfék, Városunknak, és más tenger-mellyéki helyeinknek erősebbítettések eránt.“

Livornóból, Júniusnak 25-dikén. — „*Korszika-Szigetének S. Fiorenzoi* ki-kötő helyéből, *Topazzo* nevü Anglus Fregát jött ide tegnap, a' melly, mind az itt lévő Anglus Konzulnak, mind pedig a' mi Udvarunk mellett lévő Anglus Követnek leveleket hozott. — A' *Korszikaiak* Köz.

Gyűlést tartottak, és minekutánna valami kevés módosítást tettek volna törvényeiken: el-végezték, hogy *N. Britanniahoz* kaptassolják magokat, mellynek jelentésével, 's némelly kéréseikkel, két Deputátusokat indítottak a' *N. Britanniai* Felséghez. — Ma szándékozott *Hood* Admirális felkívanni *Calvi* Városát, a' mellyen kívül, semmi erősségjek nem vólt már többé *Korszikában* a' Republikánus Frantziáknak, kik eránt arra határozta magát a' nevezett Admirális, hogy ha szép ízerént fel nem adándják magokat: erővel fog bérontani közzéjek. “

„Tegnap egy kiseded *Spanyol* hadi hajó is érkezett ide, négy napi útazása után, *Barcellona* Városából, 's azt a' hírt hozta: 1.) hogy *Gr. Union* Spanyol Vezér Serege — a' melly kéntelenítettett vala visszafizetni magát *Rouffillon* Frantzia Grófságból, *Spanyol-Ország*nak *Catalonia* Tartományába — újj erőt vett. 2.) Hogy 22 *Spanyol* hadi hajók, egyesítették magokat egy *Anglus* hajós Sereggel a' napnyúgoti tengeren. “

A' *Toskánai* Nagy - Hertzeg, egy buzdító rendelést adott-ki 26-dik Júniusban, Katonái' számának szaporíttatása eránt, hogy ennél fogva jobban meg fundáltassék a' Státus' belső tsendessége, és bátorsága.

*Frantzia-Ország*nak vagyonos Lakosai rendkívülvaló hadi adót tartoznak fizetni erre az esztendőre.

Genuából írják, hogy a' *Frantziák*, *Saorgio* Várát, mellyet a' *Szárdiniat* Királytól vettek- el, rontani kezdték; és hogy hasonlóképpen szándékoznak bánni minden egyéb Erösségekkel is, a' mellyeket *Frantzia* és *Olasz-Ország* között kezeikre keríthetnek.

Dániából írták Júniusnak 21-dikén, hogy már akkor hét első nagyságú, és egy apró szerű *Svéd* hajók egyesülve voltak a' *Dánus* hadi hajókkal, *Koppenhága* Városá' partjánál. A' *Svéd* hajók' Kormányozója: *Wachtmeister* V. Admirál, hanem az egész egyesültt hajós Seregnek 3 hónapi Vezéjévé *Krüger* *Dánus* Vice-Admirális lett sors szerént, a' mint t. i. így volt már ez előre ki-tsinalva, a' *Svéd* és *Dánus* Udvaroknak egymással kötött szövetségjekben.

(Egy *Stokholmi* tudósítás szerént, szándékoztak volt még az említett *Svéd* hajók' számát nevelni: egy első, és 3 közép nagyságú *Svéd* hadi hajók.)

Frantzia Ország.

Mit formája legyen ezentúl a' halálra való szententziázásnak? és kik tartassanak Nép' Ellenségeinek? — ezen két tárgyakról volt szó, a' N. Gyűlésének 10-dis és 11-dik

Júniusi Üléseiben, és olly forma lármákra szolgáltatót alkalmatosságot, mint a' millyenek igen gyakran történetek azokban az időkben, a' midőn tsupán szóval sértették vala még egymást a' N. Gy. Tagjai. — A' Közjóra ügyelő Deputátzió' képeben beszédet tartott *Couthon*, Jún. 10 dikén a' N. Gyűlése előtt, annak a' Törvénynek haszontalanságáról, melly által a' Revolüt. Törvénytörvény előtt lévő Öszve-esküdtteknek Óltalmazók rendeltetnek melléjük. Azt mondotta *Couthon* az efféle Óltalmazókról, hogy nem veheti semmi hasznokat a' szegény Ember: mert fel se tátják addig azok a' szájokat, míg 1500 livert nem fizettettek magoknak. — Azoknak felállítatását, nevezte: az *indulgent* (gyengén bánó) Felekezeti találmányának 's a' t. Ennekutánna egy végzés-formáját terjesztett a' Gyűlés eleibe, meg-erössítés végett, a' Revolüt. Törvénytörvényeknek újj intézetjéről. — *Bourdon*, *Ruamps*, és *Lecointre* Tagok, tüzessen vitatták, hogy ki kell előbb nyomtattatni az említett végzés-formáját, 's úgy kell annakutánna két nappal hozzá fogni annak meg-vizsgálásához. Még *Lecointre* illy ki-fejezéssel is élt, a' mint írják: „Vagy a' vizgálásnak el-halasztását, vagy halálot kívánom.“ — *Barrere*, mutogatni akarta, a' vizgálás' el-halasztásának szükségtelen voltát; de a' nagy morgás miatt kéntelenítettett el-hallgatni.

Tehát *Robespierre* kezdett szólani, 's beszédjének ide ment-ki az értelme: „A' melly végzés-formája most terjesztetett a' Gyűlés eleibe, szint'olly világos, mint vóltak azok, a' mellyeket ellent-mondás nélkül egyfzeriben el-fogadott a' N. Gyűlés más alkalmatosságokkal, a' Közjóra ügyelő Deputátziótól; de megént egyenletlenséget akarnak eszközteni némelleyek a' Gyűlésben. Ha meg-háboríttatik az eggyesség, melly már régtől fogva uralkodik a' Gyűlésben; úgy oda lessz a' Haza. A' midön minden-felé győzedelmeskedik a' Közön. Társaság; ugyan akkor meg-kettőztetik tsalárdságjokat, és gonofságjokat a' Nép' Ellenségi, és az Idegenekkel tartó Felekezet: hogy semmivé tehessék a' szabadságot. Minden-felől veszi a' tudósításokat ezen gyalázatos praktikákról a' Közjóra ügyelő Deputátzió. Én azt kívánom, hogy tüstént kezdődjön el a' vizsgálás, bár ha éjtszakáig se lejend is vége az Ülésnek.“ — Meg-lett a' *Robespierre*' akarátja, és a' már több ízben említett végzés-formája, *Bourdonnak* némelley jobbításai szerént meg-állíttatott. — Közlünk némelley tzikkelyeit ezen Törvénynek;

Első Tzikkely. Fog állani a' Revol. Törvényfzék: egy Elölülöböl, három Al-Elölülökböl, egy Közön. Vádolóból, négy Helytartóiból a' Köz. Vádolónak, 12 Birák-ból, és 50 Esküdttekből.

(A' 2-dik Tzikkelyben meg-neveztetnek, az említett hivatalokat viselendő Polgárok. *Dumas* lesz az Elölülő, és *Fouquier* a' Közöns. Vádoló.)

3.) Szakaszokra fog fel-osztatni a' Rev. Törvényfzék. Minden Szakaszban lesznek 3 Birák, és 9 Esküdtték. Hogy az ítélet helyes lehessen: leg-alább is jelen kell lenni hét Esküdtteknek.

4.) A' Nép' Ellenségeinek megbüntetésére, vagyon fel-állítva a' Revolut. Törvényfzék.

5.) Azok a' Nép' Ellenségei, a' kik igyekeznek semmivé tenni a' közönséges szabadságot, akár erőszak, akár álnokság által.

6.) Nép-Ellenségeinek tartatnak mindenek — kik a' Királyságnak vissza-állítását sürgették; a' kik igyekeztenek meg-alatso-nítani, vagy el-osztatni a' N. Gyűlését, 's a' Revolutzionális, és Közöns. Társasági Igazgatást, mellynek az, közép-pontja; a' a' kik eladták a' Közön. Társaságot, vagy úgy, mint Sereg-Kormányozók, vagy, mint akármelley más katonai hivatalbéli személlyek; a' kik egyet értettek a' Köz. Társaság' Ellenségeivel; a' kik dolgoztak benne, hogy fogyatkozást lássanak eleségből 's emberből a' Seregek; a' kik szükséget igyekeztek eszközteni *Páris* Városában, 's drágaságot okozni a' Köz. Társaságban; a'

kik szerentsésítették *Frantzia-Ország*'Ellenségeinek szándékjaikat, akár az által, hogy módot szolgáltatottak az Őszve- esküdtteknek, és Arisztokratáknak el-szökésekre, 's büntetlen maradásokra; akár a' hazai szeretetnek üldözése és rágalmazása, akár a' Nép' Bízatosainak meg- vesztegetése, akár a' Revoluzió' principiumainak, a' Törvényeknek, vagy az Igazgatás' intézeteinek rossz, és hitetlen alkalmaztatása által; a' kik meg- tsalták a' Népet, vagy annak Képviselőit, olly lépéseket tétetven vélek, mellyek ellenkeznek a' szabadság' javával; a' kik félelmet igyekeztek eszközteni, hogy a' Köz. Társaság-ellen egyesültt Tirannusoknak szándékjaikat elő- segíthessék; a' kik hamis híreket terjesztettek, hogy részekre osszák, vagy meg-zavarják a' Népet; a' kik igyekeztek ki-téríteni a' jó útból a' közönséges vélekedést, 's meg-akadályoztatni a' Nép' tanulását; foslettekké tsinálni az erköltsöket, 's el-rontani a' közönséges lelki-esméretet, és a' revoluziói 's közön. társasági fundamentomos igazságoknak erejeket és tisztaságokat ki-venni formájokból, avagy gátolni azoknak előmeneteleket, akár ellenkező vagy ólálkodó írások, akár más valamelly praktikák által; a' kik rossz lélekkel tellyesítették a' magokra vállaltt egy vagy más rendbéli szükséges dolgoknak szállítását; a' kik prédálták a' Közöns.

Társaság' vagyóját; kik a' reájok bízott közönséges hivatalokkal vissza-éltek, a' Revoluzió' Ellenségeinek szolgálatjára, a' jó Hazafiak' háborgatására, és a' Népnek elnyomására; végre mind azok, valakik az Öszve-esküdtteknek, és Kontrarevoluzionistáknak megbüntetéséről hozattott előbbeni törvényekben le vagynak rajzolva; és a' kik, akárminémű eszköz által, vagy szin alatt, östromlották a' Köz. Társaság' szabadságát, egységét, bátorságát, avagy ezeknek meg erősödésekét akadályoztatni szándékoztak.

7.) Mind ezen vétkeknek esmérete a' Revol. Törvényszéket illeti, 's az azok ellen végeztetett büntetés: halál.

(A' több Tzikkelyeket, másfzor.)

A' melly versengés Jún. 12-kén vólt a' N. Gy. ben, kéntelenítettünk annak előadását is mostanról el-halasztani.

Robespierre', és *Collot d' Herbois'* életének halálos tzelba lett vétettetése olly rendelésre szolgáltatót alkalmatosságot: hogy a' Nemzet-Gyülési Deputázióknak Tagjaikkal nem lehet már többé magánosan szólani, sőt a' Kommisszáriusokkal is tsak frás által lehet ezután beszélni.

A' kik, *Robespierre'* ajánlása által, akarnak valamire kapni: szükség, hogy munkásságjoknak, és mértékletességjeknek több rendbéli próbáit adtak legyen. — Az

elzem - ifzomságon, és más testi gyönyörűségein kapdosó Embereket, alkalmatlannak itéli ő t. i. Közönséges - Társasági szolgálatokra, abból az okból: mivelhogy egy vendégségért, vagy egy mulattságért, készek, úgymond, az ilyenek akárkinek el-adni magokat.

Admiral, a' ki, Robespierre-t és Collot d' Herbois-t meg akarta ölni: nem különben Renault Leányzó, a' ki Robespierre nek igyekezett gyilkosa lenni, minden Tzimborássikkal együtt, kiknek száma meg haladta az ötvent, és a' kik között voltak Renault-nak az Attya, Anyja, és egy Nem-testvér Nénnye: Jun. 17-dikén veress ingben vitettek a' gilljotinhoz, mellyen végezték életüket. — Egy Párisi Levél szerént, melly költ Jun. 23-án: 500-nál több Személyek gilljotinoztattak 15-dik Juniustól fogva.

Elegyes Tudósítások.

Nápolyból, Júniusnak 17-dikén. — „Darab ideig, szokatlan tsendességben volt a' *Vesavius*-hegye. Se tűz, se füst nem láttatott ki-jöni belőle. Ez nem hogy tetízzet volna, sőt inkább előre való félelmet okozott mindeneknek. Jún. 12-dikén estve, 3 különböző idő - szakaszokban, három 2-dik minutumokig tartott zúgó föld-indulás tapasztaltatott, melly is olly rémülést okozott, hogy valakik hallották 's érzették azt: tüstént ki-futottak házaikból, 's ki a' piatzokon, ki a' kertekben, ki pedig a'

tenger-parton keresett magának bátorságosabb helyet, 's kinn tartózkodtak rettegek között egész éjtszakán által. Másnapra kelve, mezítlábos protzeffzióval indult a' Nép, kitsintől fogva nagyig, az Erseki Templomba, 's esedezett, hogy ki ne tétetessen nagyobb veszedelmeknek. — Tsötörtöktől fogva, Vasárnapig, meleg, gőzös, és ottan - ottan homályos vólt a levegő - ég, meg is rendült egynehányszor a' föld; hanem Vasárnap estve felé vígafztalóbbak kezdettek lenni a' tapasztalások. Bé-következik azonban az éjj, 's hát egyszerre olly szörnyü, és tartós durranás támad, mintha sok ágyúkat kezdettek vólna egymás után ki-sütögetni szakadatlanúl. Eddig, a' tetején szokta vala a' *Vesuvius* ki-hányni magából az égett, és égő materiát, egy nagy lyukon (mellynek kerületjét 2000 lépésnyinek mondják); de most a' nap nyugoti oldalán fakadt ki a' hegy, és e' mi Városunk (*Nápoly*) is meg-rázkódott belé. A' hegy' nyílásán' résszeréut világos, résszerént homályos ofzlop emelkedett-ki, melly izemlátomást szélesebbedett, de nehezebbedett is, úgy hogy nem tartathatván már többé a' levegő ég által, le-esett a' földre. Két útát vett magának, a' hegy' üregjéből ki-omlott tűz-özön. Egy része, *Torre del Greco* nevü tenger-széli helység felé folyt, ezer lépés-

nyi földnél szélesebb térségen; a' más rész pedig *Resina* felé, melly, hasonlóképpen a' tenger-szélén fekszik; nem messze *Portici* nevű kies múlató helyétől a' Kir. Háznak. Ezen két nagy folyamatokon kívül; több apróbb tűz-patakok is támadtak. A' *Torre del Grecoi* Lakosok; kiknek száma felmegy 18 ezerre, majd mindnyájan nyertek időt, éledek' meg-menthetésére; hanem magát a' helységet egészen el-temette a' tűz-özön; melly annakutánna 3 órák alatt bé-folyt a' tengerbe; és formált: egy 3 ad rész quadrát mértföldnyi ki-terjedésű, 's a' tenger' színe felett; 15 és 20 lábnyi magasságnyira fel-emelkedett kebelet. — *Resinának*, a' mint a' kapujához ért volna a' lassú haladású tűz-özön (*lava*): három felé ágazott; azért is nem borította el egészen a' Falut; de csak ugyan kevés házak maradhattak-meg tőle még is épségben. — Sok termő-helyek is pusztákká váltak általa. "

A' Bánhegyesi és, Meggyesi Kamerális puszták' Aréndálója Lukáts Gergely Úr, húz remonda alkalmas lovakat ajánlott Ó Felső-gének hadi szolgálatra, 's azokat a' Mezőhegyesi Méneshez szállította.

Damourierről azt olvassuk; hogy *Helvétziában* tartózkodik, de éppen nem nyugodalmassan; mert jóllehet nagyon igyekezik is el-titkolni magát: még is hamar reá esmernek mindenütt; 's azonnal ki-adnak rajta.